

ion drăgușanul

povestea instituțiilor de cultură ale Sucevei

Cluj-Napoca, 2026

Dumbrăveni, dezvelirea bustului lui Eminescu.

Corul reuniunii (fotografiat 25. III 1938)

MOTO:

În absența memoriei,
motivația pentru viitor nu se mai justifică.

Cu grumazul întins pe butucul călăului

Erau vremuri ciudate, vremuri în care omul întâmpina diminețile conștient că trăiește într-o lume într-una schimbată. Vremuri ale istoriei cu grumazul întins pe butucul călăului, vremuri pentru orbi, cărora li se vorbea despre lumină cu atâta forță persuasivă încât orbii, în nevino-văția lor, întrezăreau, undeva, în adâncuri, conturul fascinant al soarelui pe care nu l-au văzut niciodată.

La porțile zilelor, pândarii cântăreau umbrele cu ochi tulburi. Fiecare orb, târându-și umbra după sine, pipăia umbrele cu umbra și se închipuia văzător. Erau vremuri ciudate, vremurile pândarilor Enea Țurcanu, Ștefan Șvabu, Ion Farmatu, Ilie Vinaru, Vasile Ghiață, Ion Pânzaru, Laurențiu Mihăescu, Iuliu Schorr, Constantin Miclea, Atanasie Mitric, vremuri în care porțile temnițelor se transformaseră în fălci apocaliptice, mereu lacome, mereu nemiloase, vremuri în care cărțile neamului erau smulse de prin rafturi și de prin suflete pentru a fi arse, într-un rug uriaș, într-o vâlvătaie funebră, în curtea interioară a închisorii din Suceava. Erau vremurile cuvântului tras pe roată, cum avea să strige, din celula vecină rugului, Vasile Pânzariu, un tânăr poet care n-a mai ajuns poet decât cumplit de târziu, poemele lui purtându-l prin închisori politice până aproape de bătrânețe.

În vremurile acelea, cărturarii Bucovinei interbelice își așteptau, resemnați, sentințele de condamnare. Aveau văz, pricepeau, știau să arate orbilor drumul cel bun. Deveniseră un pericol, făcliile lor făcând să freamăte umbrele. Scriau poeme de dragoste, pe care cenzura de partid le mutila, atribuindu-le titluri neghioabe. Un astfel de cântec, o adevărată evadare din ținutul umbrelor a poetului iconar Teofil Lianu, avea să fie „botezat” „Cântecul ovăsului”, pentru a fi publicat în ediția din 1 septembrie 1948 a ziarului județean „Lupta poporului”. Apoi, în 27 septembrie, același ziar anunță că fostul iconar lucrează la volumul „Flamuri în zori”, volum „în care cântă marile transformau ce au loc în țara noastră și munca și lupta poporului de la sate”. Numai că Lianu, conștient fiind că umbra temnițelor deja îi apasă pe creștet, scrie cu sufletul, iar Dragoș Vicol, responsabilul paginii literare („Vieța culturală”) din ziarul „Lupta poporului”, publică poemele adevărate, precizând, cu superbă și benefică ipocrizie, că ele ar face parte din volumul care nu se va scrie niciodată, „Flamuri în zori”.

Dragoș Vicol, comunist convins, dar și activist cultural la fel de sincer, desfășoară, începând cu anul 1948, o activitate publică interesantă. Interesantă prin atitudini contradictorii, dictate și de aderarea la comunism, dar și de solidaritatea culturală, o solidaritate care făcea parte din ființa lui lăuntrică, de poet născut, iar nu făcut. Ca activist comunist, Dragoș Vicol „fabrică” o operă proprie, de care se va deține, în parte, mai târziu, și contribuie din plin la contrafacerile culturale specifice epocii. Din postura de activist comunist, Vicol interzice tradiții sau doar produse ale unei tradiții seculare. Un vechi obicei, o aparentă satiră

la adresa pripășitului în spațiul nostru cultural, numită, pe vremea lui Cantemir, „Turca”, iar mai nou „Malanca”, displace poetului bucovinean pentru că în ea cică „se cultivă ura șovină și caricaturizarea evreului și a țiganului”; prin urmare, el cere să se interzică „Malanca”, obicei multimi-lenar și planetar al omagierii nașterii luminii întărite, sau îndeamnă să caricaturizeze sătenii, în „Malanca”, în spiritul epocii, „chiaburul hrăpăreț, care nu-și însămânțează ogoarele, care fură munca celui sărac”. Tot Dragoș Vicol „recomandă” ca „locul „domnilor și boierilor” din colinde și urături să-l ia muncitorul și țăranul muncitor, care luptă pentru altă lume”. Iar în spațiul acesta ideologizat, în care un poet autentic precum Teofil Lianu nu mai avea loc, un muncitor analfabet din Putna, pe nume Marcu Zubaș, capătă valoare de simbol, încropiri rimate de genul „Ciocan-Seceră-Condei” devenind mostre de poezie militantă. Nici măcar Vicol nu-și poate refuza gloriosul statut de „om al vremurilor noi”, explodând în paginile ziarului județean cu un exaltat „Cântec de dragoste pentru strung”.

În vremea asta, „Casa Națională” din Suceava, acest sanctuar al culturii bucovinene de altădată, este naționalizată, iar elitele bucovinene, devenite „clică de acționari și reacționari”, sunt arestate, pe motiv că ar fi transformat „Casa Națională” într-un „club în care se practica jocurile de noroc și se făcea politică ostilă regimului democrat”. Renovată în pripă și rebotezată „Palatul Cultural”, fosta „Casă Națională” devine, începând cu 15 noiembrie 1948, sediul noilor instituții culturale ale regiunii, toate înființate simultan: Ateneul Popular „Ciprian Porumbescu” (cor și orchestră, conduse de profesorul Grigore Macovei), Muzeul regional al Bucovinei, Biblioteca pu-

blică (cu 5.000 volume), Consilieratul județean al Ministerului Artelor și Informației, condus de Dragoș Vicol, Conducerea județeană a Căminelor Culturale, condus de Ilie Grămadă (actualul Centru al Creației Populare) și Cenaclul Suceava (condus de același Ilie Grămadă, viitorul cenaclu „Nicolae Labiș”, de decenii desființat).

Odată cu inaugurarea instituțiilor comuniste de cenzurat actul cultural, în Dragoș Vicol se trezește din letargie poetul, adică ființa capabilă de solidaritate culturală, deja întrezărită în atitudinea difuz protectoare față de iconarul Teofil Lianu. În jurul lui Dragoș Vicol încep să se adune condeiele adevărate ale acestui nord de țară românească și, pe lângă compromisuri, actul cultural autentic începe să-și facă loc.

Totul începe cu Eminescu, redescoperit, la sărbătorirea centenarului, în primăvara anului 1950, mai întâi prin „Ai noștri tineri” și „Proletarul” (un fragment din „Împărat și proletar”), un Eminescu despre care Dragoș Vicol conferențiază peste tot, cu patimă și cu hărnicie, un Eminescu tras spre „vremurile noi”, căruia George Sidorovici, marele prozator de mai târziu, îi dedică poemul „Strungarul despre Eminescu”, în care își imaginează o caraghioasă împăcare cu Poetul. Strungarul lui Sidorovici, acest simbol al cuceririlor tehnologice comuniste, își mărturisește sensibilitatea artistică, adresându-i celui căruia, prin vrednicie profesională și prin militantism de stânga, i-a devenit egal: „Tovarășe poet, obosită mâna de la strung răsfoiește-n scara asta paginile albe”.

Cenușa cărților lui Eminescu, arse în curtea interioară a închisorii din Suceava, încă nu se spulberase în cele patru vânturi, când „s-a dat drumul la Eminescu”, încercându-se nu o reparație, ci o stranie falsificare. Ceea ce avea să se întâmple, doi ani mai târziu, în 1952, și cu Caragiale, al cărui centenar se sărbătorește astăzi, prin conferirea unei năstrușnice, dar revoltătoare, vocații de stângă.

Sub lințoliul ideologic, realitatea, ascunsă sau disimulată, gema de lacrimă, de sânge și de suferință. Oamenii liberi, hăituiți prin munți, schingiuiți prin închisori și prin colonii de muncă forțată, trăiau revelații interzise și erau, la rândul lor, interziși ca revelație. Tot ce avusese mai bun neamul acesta era etichetat drept reacționar și bandit, iar mulțimea, dibaci manipulată, începea să accepte, iar uneori să și creadă, adevărurile care n-au fost niciodată și ale ei. Iar tineretul creștea cu adevăruri contrafăcute, se adăpa din surogatul luminii, pe care, într-o primă fază, îl fabricau de zor ideologi ai condeiiului îndemânatec precum Dragoș Vicol, Ilie Grămadă, George Dan, Valeria Boiculesi, Traian Filip (autor și al unui roman superb, „Calipso”), Ecaterina Mihăescu, George Sidorovici sau Ilarie Poștariu. Ei, condeierii zilei, drogau o generație, ședințele Cenaclului literar al filialei Uniunii Scriitorilor din Suceava având, din ce în ce mai des, invitați din rândul pionierilor. Numai că primele „tinere condeie” vin în lumea contrafacerilor cu ceva proaspăt, cu o vibrație interioară care copleșește și încântă, primul poem vestitor de înnoire fiind dedicat „Lui Eminescu” de către o elevă din Gura Humorului, Oltea Pașcovici, care avea să eșueze, totuși, în jurnalism, ce-i drept, unul de calitate. Apoi, în 2

iulie 1950, un pionier din Burdujeni, pe nume Norman Manea, marele scriitor planetar de mai târziu, fascinează scriitorimea suceveana, citindu-și versurile la o șezătoare literară organizată de Cenaclul Suceava. Probabil că de aici, de la licărul de lumină pură pe care-l reprezenta Norman Manea, se naște ideea unui concurs literar, care se organizează în școli, cu prilejul „Lunii prieteniei româno-sovietice”, juriul fiind format din Dragoș Vicol, Eugen Fetchin (Frunză) și Nicolae Vlad. Un fericit joc al sorții face ca festivitatea de premiere să aibă loc, duminică, 2 decembrie 1951, la Câmpulung Moldovenesc, iar câștigătorul să fie un tânăr, elev în clasa a X-a la Liceul de Băieți Fălțiceni, care, în acea zi, împlinea 16 ani, și care se numea... Nicolae Labiș.

Cât de ciudată e voia sortii! Unul dintre organizatorii concursului literar, din cadrul „Lunii prieteniei româno-sovietice”, Eugen Frunză, avea să devină, după 1989, în amurgul ideologiei pe care, alături de alții, a impus-o, mare „anticomunist”, iar tânărul acela de 16 ani, vibrant și curat sufletește cum n-a mai fost un altul în toată istoria literaturii române, avea să devină, prin voința „anticomuniștilor” de tip Fetchin-Frunză, singurul poet interzis în România „democratică”, pe motiv că poetul revoluțiilor (nu al comunismului, ci al înnoirilor) ar fi fost... poet comunist. De parcă Nicolae Labiș, geniul care n-a mai avut când să pășească din adolescență, ar trebui să-și asume păcatele unei epoci, o epocă pângăritoare, dar care pe el n-a izbutit să-l maculeze în nici un fel. Pentru că, dacă i se poate reproșa ceva poetului Nicolae Labiș, apoi i se poate reproșa forța fantastică în rostire, o forță pe care n-a mai avut-o nimeni niciodată. Dacă-l păstrăm în memoria nea-

mului, nici un alt poet român nu o să ni se pară, prin comparație, decât un spuior de metafore, mai dibaci sau mai puțin dibaci. Or, noi nu știm să păstrăm inițiindu-ne. Noi preferăm, de veacuri, să îmbrâncim în anonim tot ceea ce ne eclipsează și ne complexează.

Celelalte voci poetice ale primului concurs literar organizat în Bucovina postbelică aveau să se piardă pe parcurs, dar numele tinerilor premiați, de Ziua Poetului, în 2 Decembrie 1951, merită păstrate măcar prin ipostaza de martori ai primei confirmări. Prin urmare, consemnăm că s-au împărtășit din fericirea Geniului de la Mălini Oltea Pașcovici, pe atunci elevă în anul al III-lea la Școala pedagogică Gura Humorului, Anișoara Dumitraș, pe atunci elevă în clasa a IX-a la Fălticeni, și rădăuțeanul George Muntean, cărturarul bucovinean de mai târziu.

Dacă s-ar fi născut cu zece ani mai devreme sau dacă măcar ar fi trăit încă zece ani, Nicolae Labiș ar fi ajuns, probabil, coleg de celulă cu Vasile Pânzariu, poetul „cuvântului tras pe roată”. Dacă s-ar fi născut mai devreme, dacă ar fi crescut în legile nescrise ale satului nostru tradițional, Labiș, cu firea vulcanică și sinceră pe care i-o știm, cu verbul său viguros, pe care doar anume vietăți ale pădurii par a le întrupa, ar fi fost tribunul încruntat al satului tradițional, cum, de altfel, se și arată într-unele din poeziile sale. Prin urmare, chiar și „Moartea căprioarei” ar fi fost interpretată ideologic și condamnată la tragerea pe roată. Numai că Labiș s-a născut cu o anume menire și a trăit doar atât cât a fost nevoie pentru ca, prin mitul poetului tânăr, să se legitimeze o generație nouă de scriitori, apoi, în baza aceluiași mit, sub aura lui Nicolae Labiș, să

fie confirmați, în Bucovina, mai toți marii poeți ai contemporaneității noastre. Dacă n-ar fi murit prea curând, Nicolae Labiș, deja trăind dezamăgirile lui Panait Istrati, deja înfierat, „cu mânie proletară”, de unii dintre colegii săi de la Școala de literatură, cu siguranță că ar fi sfârșit în hrubele în care cuvântul a fost tras pe roată.

În Bucovina unei vremi pe neașteptate îmbătrânite, zilele de 2 iulie 1950 și 2 decembrie 1951, zilele când lumea culturală regională avea să fremăte de admirație în fața unor scrieri proaspete și revelatoare, prelînse din condeiele adolescenților Norman Manea și Nicolae Labiș, pun temelie durabilă mitului poetului tânăr. Sclipirile acestea de lumină cosmică pregătesc debutul literar, publicistic și civic al colegilor lor de generație, născuți în acest spațiu sau doar în trecere pe aici. Unul după altul, în ședințele de cenaclu și în paginile ziarului județean debutează Platon Pardău, George Damian, Marcel Mureșeanu, Pan Solcan, Arcadie Arbore, Clement Antonovici, Florin Bratu, Ion Beldeanu, Constantin Ștefuriuc, iar instituțiile ideologice ale regiunii sunt populate cu tinerii aceștia, care, cu fiecare zi care vine, ignoră sarcinile ideologice pentru a-și asuma rolul cultural la care-i obliga statutul lor de creatori.

Încă din 1951, elevul fălticenean Nicolae Labiș devenise un mit atât de magnetic, încât dascăli din întreaga regiune își fac de lucru prin orașul lui pentru a-l cunoaște, pentru a vedea cu ochii lor nu un poet de geniu, ci un adevărat prooroc. Pentru că așa îl receptau toți, după cum îmi mărturisea legendarul profesor Ioan Nemeș, drept un fel de prooroc, drept ceva divin și intangibil, care îți copleșea sufletul cu o ciudată armonie, ceva între împăcare și

mângâiere, ceva între speranță și certitudine. În prezența adolescentului Nicolae Labiș, dascăli cu faimă trăiau ciudata senzație a deschiderii unei ferestre spre lume, o fereastră prin care năvalnic se risipea lumina peste lumea orbilor, lumea în care cunoașterea se făcea prin pipăirea umbrelor cu umbra. Odată deschisă fereastra aceea, unii orbi au început să vadă, apoi au aprins făcliile și pentru alții. Prin aprinderea făcliilor, instituțiile ideologice s-au transformat în lăcașuri de cultură, iar ziarul județean (inițial, „Lupta poporului”, apoi, din 1 iulie 1951, „Făclia Sucevei”, cu redacție la Câmpulung) a primit, în 20 decembrie 1951, numele de „Zori noi”, paginile sale de „Coordonate literare” însemnând, vreme îndelungată, tot un fel de fereastră spre lumina cea adevărată. Din 22 decembrie 1989, după două ediții purtând pe frontispiciu numele Sucevei, ziarul tradițional județean a primit, din inițiativa studenților, numele „Crai nou”, păstrându-și identitatea culturală deja consacrată și care, în fond, e singura care contează cu adevărat în lungul drum de la „Lupta poporului” la „Crai nou”. O identitate culturală impusă de șefi de ziar precum Platon Pardău, Ion Paranici, Ion Ne-delea, Dumitru Teodorescu sau Dorin-Liviu Clement, adică de scriitori care au trăit din publicistică.

Consilieratul județean Suceava al Ministerului Artelor și Informației

Înființat de Dragoș Vicol, primul culturnic, dar și primul om de cultură al regimului comunist, Consilieratul județean al Ministerului Artelor și Informației se transformă, în baza HCM nr. 542/1953 a Sfatului popular regional Suceava, în Comitetul regional de cultură (în parte, actuala Direcție pentru Cultură, Culte și Patrimoniu, în parte. Și anume cea care vizează creația și arta spectacolului, Centru pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale), adică într-o instituție de propagandă, dar care își abandonează repede menirea, pentru a-și confirma numele și pentru a crea o stare culturală în care actul artistic să fie bine recepționat. O stare culturală care mai supraviețuiește și astăzi, ce-i drept – cam înțelenită, cam năpădită de buruieni și de nepăsare. O stare de cultură în care se simțea nevoia unei galerii de arta, a unei reviste literare, a unui teatru orășenesc, o stare de cultură re-trezită dibaci. Nu una contrafăcută, ci una reconstituită pe temelia culturală a Bucovinei de altădată. Cu toate calitățile și defectele acelei culturi, în care făloșenia și, implicit, parvenitismul erau la mare preț.

În tradiția culturală bucovineană, izolarea în acțiuni și produse proprii, ceva de genul „avem și noi faliții

noștri”, reprezenta o condiție de bază a puseului cultural, care, în fond, reprezenta mai curând o mondenitate decât o asumare de jertfă. Din epoca austriacă, Bucovina moștenește tentația unui elitism parșiv, specific târgovețului băștinaș, elitismul unui târg ca Suceava, colbuit și uitat de vreme, dar care simte mereu și mereu nevoia să se producă artistic în sălile Hotelului „Langer”, în spectacole muzicale și în călătorii maiale, săvârșite în luna mai, călătorii spre sate din vecinătatea târgului, în care orășeanul să se producă artistic, inclusiv prin cuvinte potrivite – nu pun ghilimele, pentru că nu e vorba de arghezienele „cuvinte potrivite”, ci de niște făcături (vag de sorginte folclorică) prin care târgovețul să-i arate țăranului că el e domn, și încă un domn de sorginte central-europeană. Adică vienez prin pretenții și dac prin fire, dar un dac din continuata frază a lui Herodot referitoare la „cei mai viteji și mai înțelepți dintre traci”, adică „leneși, scandalagii, bețivi și își vând copiii”.

În Bucovina istorică, în care reuniunile corale și gazeta săptămânală sau lunară (un cotidian ar fi fost prea obositor, ar fi putut produce un adevărat surmenaj intelectual) reprezentau embleme nobiliare, dintre manifestările culturale profesioniste numai teatrul de turneu avea căutare, și asta pentru că bucovineanul era, prin definiție, pe lângă poet și muzician, întotdeauna un mare actor. Dar în toate bucovineanul era un diletant, iar la statutul lui de amator ținea cu tărie. A fi poet, muzician sau actor diletant reprezenta o coordonată a nobleței. Centrul târgurilor era populat de o aristocrație pentru care diletantismul reprezenta un blazon mai lustruit chiar și decât averea. Faptul că un oarecare avocat Iulius Morwitzer, om bogat, cultivat

și cu stare, ajunge primar al Sucevei nu contează în ochii obștenilor cât contează că primarul avea o fiică talentată, care putea cânta la pian și solo voce tot felul de bucăți din muzica europeană. Posibilitatea unei valorificări a talentului progenerurii nu l-a interesat niciodată pe bucovineanul istoric, pentru că a trăi din actul creator și a te dedica în întregime lui era, în accepțiunea bucovineană, ceva lipsit de demnitate.

Odată cu ocupația bolșevică, tradițiile acestea sunt curmate brusc, în 1948 fiind naționalizat și ultimul bastion al diletantismului artistic bucovinean, „Casa Națională” din Suceava. În Palat, devenit al tuturor și, ulterior, dărâmat, au pășit oameni precum Dragoș Vicol și Ilie Grămadă, cărora li s-a trasat sarcina de partid de a construi o nouă tradiție și o nouă cultură, iar ei și-au luat sarcina în serios. Și tocmai de asta principalele tare ale diletantismului bucovinean se păstrează, devenind, ulterior, și tare ale culturii din vremea comunismului, în democrația noastră originală izbucnind și cu mai multă gomoșenie. Practic, între pagina literară „Vieța culturală” din ziarul comunist „Lupta poporului” și celebrele reviste ale Bucovinei istorice („Focea Soțietății pentru literatura și cultura română în Bucovina”, „Aurora Română”, „Revista Politică”, „Junimea literară”, „Deșteptarea”) nu există mari diferențe. Ici-colo, „poezii poporane”, două trei poeme diletante (în adevăratul sens al cuvântului), o povestioară înjghebată cu dichis și câteva „vești culturale”, de fapt referiri la fel și fel de mondenități. Cinstit vorbind, Bucovina nu a avut niciodată (și, în ciuda aparențelor, nici nu are) o revistă literară care să se individualizeze pozitiv în spațiul cultural românesc tocmai din cauza diletantismului, adică a fanfa-

ronadei care exclude din teritoriul civic al creației pe creatorul autentic. Tocmai de asta, când au vrut să-și valorifice vocația, bucovinenii (T. Robeanu alias George Popovici, Mircea Streinul, E. Ar. Zaharia, Vasile Posteuca, Iulian Vesper și așa mai departe, până la Eusebiu Camilar sau Vasile Andru, Matei Vișniec sau Nichita Danilov) au evadat din „vesela grădină” a veșnicului diletantism, revenind rar, cu aură mistică, în teritoriul dumnezeiesc în care nu și-au putut valorifica harul.

Instituțiile culturale comuniste, inaugurate în 15 noiembrie 1948, redescoperă tradiționalul diletantism bucovinean, pe care îl impun în tot și în toate. Așa-zisa „cultură de masă” din vremea comunismului nu reprezintă o noutate în spațiul bucovinean, ci o revenire la tradiții. Prin urmare, deși găzduiește Ateneul Popular „Ciprian Porumbescu”, Muzeul Regional al Bucovinei, Consilieratul județean al Ministerului Artelor și Informației, Conducerea județeană a Căminelor culturale și Cenaclul Suceava al Uniunii Scriitorilor, fosta Casă Națională din Suceava își păstrează specificitatea, toate aceste instituții trudind din greu, dar umăr lângă umăr, la glorificarea diletantismului. În Casa Națională s-au schimbat chiriașii, dar felul de viață și obiectivele au rămas același. Tocmai de asta, din pricina diletantismului tradițional, Bucovina nu a avut și nu avea să aibă prea curând un teatru profesionist, o revistă literară de anvergură, un muzeu sau o bibliotecă implicate în viața vie a unui oraș din ce în ce mai mort. Instituțiile acestea, în baza tradiției, au tras cu tăvălugul, egalizând totul, dar egalizarea aceasta are și partea ei bună. În fond, când dispar văgăunile e un lucru benefic, chiar dacă, pentru umplerea lor, trebuie dărâmați niște munți.

Egalizând, instituțiile culturale comuniste din Bucovina au creat un mediu al consumatorului de artă, un acvariu superb în care s-au adus, foarte rar, pești de împrumut, iar toate vietățile naturale au fost fie distruse, fie folosite doar ca decor.

Tragic este că, odată cu oamenii îndepărtați dintr-un pașnic mediu al veșnicului diletantism, a fost ștearsă și memoria vie a Bucovinei de altădată. Au fost dărâmate și clădiri, și mituri, iar în locul lor nu s-a mai pus nimic. Suceava a devenit teritoriul pustiu al diletantismului. Teritoriul în care clipa, oricât de măreață ar fi ea, nu lasă nici o zestre viitorimii, localnicii grăbindu-se, cu incredibilă încăpățănare, să curețe după clipe, a avut, totuși, o viață culturală frenetică și profundă, în ciuda ignorării urmelor, iar meritele în fața clipei aparțin celor care le-au săvârșit. Dacă vom avea răbdare și dacă vom căuta, cu mîgală, în groapa de gunoi a istoriei, și vom aduna cioburile clipelor luminoase din trecutul urbei, s-ar putea reface o anume construcție, în care măcar viitorimea să poată locui confortabil. Tocmai de asta îndrăznim să cătăm cu înțelegere, ba chiar cu simpatie spre chiriașii comuniști ai fostei Case Naționale din Suceava, pentru că și ei sunt complicitii comiterii acestui adaos de veșnicie. Fără îndoială, contribuția lor ar fi putut fi mai însemnată, dacă, vorba cronicarului, nu s-ar tot afla omul sub vremuri, ci vremile sub oameni. Dacă n-aș fi fost fiu de țăran, dacă aș fi huzurit pe seama bunăstării funcției de activist comunist al unui alt tată, probabil că m-aș fi grăbit să dau cu maiul și în oameni, ca să mă pricepeți și percepeți drept mare opozant al comunismului. Fiu de țăran fiind și îndrăznind, cândva,

să pășesc, cu suflet pierit, treptele spre birourile funcționarilor culturii, nu pot uita că, mai peste tot, cu am întâlnit oameni, semeni gata să mă ajute, să mă respecte, să mă înțeleagă. Și-atunci, de ce ar trebui, astăzi, să le întorc binele cu o neghioabă fățarnicie? Ca să mă încolonez în noua fățarnicie a timpului, ca să continuu tradiția diletantismului bucovinean, cel care creează elite false, izgonind omul, cu trăirile lui licurinde, din bezna anecdotelor făloșenii? Eu încă mai sunt convins, iar Matei Vișniec mi-a și demonstrat-o recent, că respectul față de fiecare om în parte (respect care impune și negarea individuală a fantoșelor) îndreptățește la respect, adică la condiția de bază a asanării diletantismului. Scriind și apreciind toate contribuțiile, motivezi contribuții viitoare. În fond, în absența memoriei, motivația pentru viitor nu se mai justifică.

Consilieratul județean Suceava al Ministerului Artelor și Informației și-a intrat în pâine luni, 15 noiembrie 1948, după o duminică sărbătorească, în care Palatul Cultural (fosta Casă Națională proaspăt renovată) s-a inaugurat cu dichis, printr-un spectacol al Ansamblului artistic al Ateneului „Ciprian Porumbescu” din Suceava, cor și orchestră, ambele dirijate de fostul mare muzician cernăuțean prof. Grigore Macovei. Primul lider al consilieratului a fost Dragoș Vicol, secondat îndeaproape, pe probleme de învățământ (de „informație”), de Eugen Fetchin-Frunză, „anticomunistul” de după căderea comunismului. Consilieratul, transformat, în 1953, în direcție regională pentru cultură, iar, după anii '70, în comitet de cultură și educație socialistă, capătă o identitate culturală distinctă, începând cu anul 1968, când la conducerea lui este numit Eugen Pleșca, deși primele evenimente culturale ale Su-

cevei datează din 1965, când a fost vernisată, la Suceava, „Expoziția Țuculescu” (60 lucrări, aduse de la Paris, despre artist și creația sa vorbind Baruțiu Arghezi și pictorul Constantin Dipșe) și a fost tipărită antologia de poezie și proză „Rezonanțe”, îngrijită de poetul Marcel Mureșeanu.

Consilieratul a fost slujit, de-a lungul timpului, de oameni (cu păcate și calități, dar care n-au fost nici Ana Pauker, nici Gheorghe Gheorghiu-Dej) care și-au dorit să slujească în templul nevăzut al culturii. Dintre ci, timpul îi reține, în baza faptelor bune și rele, pe președinții (directorii) Dragoș Vicol (1948-1965), Gheorghe Pintilescu (1965-1967), Eugen Pleșca (1968), Ioan Siminiceanu (1969-1970), Octav Monoranu (1971), publicistul Petru Rușșindrilar (1972), Dumitru Hreciuc (1973-1974), publicistul Alexandru Toma (1975-1989), profesor Ileana Șutac (noiembrie-decembrie 1989, timp suficient cât „să nu lase să moară Labiș-ul”), scriitorul Marcel Mureșeanu (1990-1993), istoricul Vasile Demciuc (1994-1996, 2002-2003), Aurel Buzincu (1997-2001) și Constantin-Emil Ursu (interimar, în 2003 și, probabil, în baza calităților, director din 2004, transferat ulterior ca manager al Muzeului Bucovinei, Emil Ursu fiind cel mai tânăr conducător al instituției, la doar 32 de ani).

Omul numărul unu al instituției și al vieții culturale sucevene, vreme de 32 de ani, a fost poetul Marcel Mureșeanu, care, indiferent de funcțiile deținute în sistem, ardelean fiind, s-a tot străduit să determine o ieșire din izolarea diletantismului, punând bazele tuturor manifestărilor culturale de interes național (de la Concursul de poezie „Ni-

colae Labiș” și până la Festivalul „Umor la... Gura Humorului”), izbutind, împreună cu Alexandru Toma, cu ceilalți șefi de instituții culturale județene și cu scriitorimea suceveană, apariția suplimentului literar „Pagini bucovinene” (după 1990, revista „Bucovina literară”) și înființarea unei secții de teatru profesionist la Suceava, pe care a și condus-o, vreme de vreo trei-patru ani. Lui Marcel Mureșeanu și lui Alexandru Toma li s-au alăturat, de-a lungul anilor, cu contribuții mai mari sau mai mici, Ioan Iacoban (1967-1983), Emanoil Rei (1967), Lidia Andriescu (1967-1969), Georgeta Lucaci (1967-1970), Oltea Buzilă (1967-1982), Mihai Tusciuc (1969), muzicianul Andrei Lipovan (1969-1971), Dumitru Găinaru (1969-1971), Elisabeta Mihalache (1969), restauratorul Mihai Jelesneac (1969, 1972-1975), Cristian Tit (1969), Ovidia Pentelescu (1969), Dragoș Popovici (1969-1972), Georgeta Lucaci (1969-1983), Domnica Ilinca (1969), Aurica Toma (1969-1973), Margareta Cârpuș (1969), Teodor Crasi (1970-1974), publicistul Ioan Pînzar (1971), Lucreția Mandache (1972-1974), poliglotul Ianoș Horvat (1972-1989), Mihai Jora (1972-1973), Sorin Hulubaș (1972-1973), Mircea Prohase (1973-1976), Aurelia Lungoci (1973), Radu Andrieș (1974-1976), Costache Dumitriu (1975-1983), Viorica Horga (1976-1989), Nicu Chircă (1977-1981), publicistul Petru Drișcu (1977-1983, 1990-1996), publicistul Mihai Ghergu (1978-1989), Vasile Florea (1981-1989), Maria Pătrașcu (1984-2004), poetul Victor Rusu (1984-1988, 2000-2020), Corina Ignat (1984-1989, 1995-2020), publicistul Ion Mihail Spânu (1990-2000), muzicianul Sever Dumitrache (1990-1992), Cecilia Caziuc (1990-1996), Domnica Semenciuc (1990-1995), Olga Diaconu (1990-2004), Elena Nițișor (1990-2004),

Cornel Dănăilă (1991-1994), George Filipiuc (1994-1997), Svetlana Niculescu (1995), Aneta Palievici (1996-2004), Cristinel Pădurariu (1996 și în prezent), folcloristul Ioan Ilișescu (1998-2004), poetul de limbă ucraineană Ioan Negriuc (1998), Eusebie Frăseniuc (1999-2000), Iulia Andrieș (2001-2018), Constantin-Emil Ursu (2001, în prezent manager al Muzeului Bucovinei), George Alexandru Burac (2001 și în prezent), Ion Viorel Blănaru (2001 și în prezent), Claudiu Vasile Alesăvetei (2002 și în prezent), protopopul Mircea Nuțu (2002-2004).

Instituția aceasta a funcționat ireproșabil, asumându-și și meritându-și statutul de primă instituție culturală a județului între anii 1965-1993 (iar perioada coincide, nu întâmplător, cu cea în care scriitorul Marcel Mureșeanu a fost lider al vieții culturale sucevene). Din 1993, când, datorită unor intervenții politice brutale, coordonate de prefectul anticultural Ioan Băncescu, direcția pentru cultură este politizată excesiv, instituția decade, se anonimizează și nu mai atrage atenția Sucevei decât prin tot felul de scandaluri, toate cu rădăcini politice, toate determinate de lăcomoasă pohtire a banului public de către bicisnice cete politice. Manifestările culturale județene de tradiție sunt abandonate, în marea lor majoritate, și, tocmai de aceea, preluate, asumate și, adesea, amplificate ca fenomen de Centrul Creației Populare. Abia de curând, în 2003, după finalizarea unei dispute a vanităților înscăunarde între prefectul Ioan Cușnir și ministrul academician Răzvan Theodorescu printr-un armistițiu (adică prin numirea directorului interimar Constantin-Emil Ursu), Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu pare să-și fi regăsit, doar pe durata scurtului mandat al lui Emil Ursu, în primul rând

prin comunicarea care determină colaborarea, ceva din gloria de altădată, mai curând strălucirea, dar nu și materia care-i asigura acea strălucire. Dacă interesele, și cele ale politicienilor, și cele ale clerului, nu vor interveni brutal, sub imboldul clientelismului, în viitorul apropiat al culturii, probabil că se vor dura clipe de excepție și, de ce nu?, va renaște pentru a nu mai fi uitată vreodată memoria Sucevei care să merite Suceava memoriei.

Cvartetul lui Ciprian Porumbescu,
la gimnaziul din Suceava

Conducerea județeană Suceava a Căminelor Culturale

Conducerea județeană a căminelor culturale, instituție înființată, în 15 noiembrie 1948, sub autoritatea lui Ilie Grămadă, care era și liderul Cenaclului Suceava a Uniunii Scriitorilor, se transformă, în baza HCM nr. 542/1953 a Sfatului popular regional, în Casa regională a creației populare. Existase și în perioada interbelică o astfel de instituție culturală bucovineană, coordonată de cărturarul Procopie Jitariu din Berchișești.

La Conducerea județeană a căminelor culturale, Casa regională a creației populare de mai târziu, au slujit și oficiat, cu statut de directori sau de simpli funcționari, scriitorii Pan Solcan (1957-1960), Traian Filip (1958-1960), George Muntean (1958-1960), Platon Pardău (1961-1965), George Damian (1965), Radu Mareș (1965-1969), Marcel Mureșeanu (1965), Dumitru Țiganiuc (1966-1969), Florin Bratu (1972-1980), Victor Rusu (1982-1986), Alma Blănaru (1995-2003), Ion Drăgușanul (2001-2022), compozitorii și dirijorii Ștefan Pintilie (1957-1981), Dragoș Lucan (1957), Grigore Macovei (1958-1960), Nicolae Mușat (1961-1962), Filarel Oloieru (1960-1961), Andrei Lipovan (1962), Marian Palade (1983-1986), Sever Dumitrache (1989-1990), George Sâr-

bu (2001-2004), pictorii Corneliu Pașcanu (1958-1959), Vigh Istvan (1961-1965), Elena Bardă (1962-1963), Gheorghe Ostafi (1961), Ioan Ustenco (1966-1970), profesorii Ioan Iacob (1956-1958, 1964-1969), Ioan Cuciurean (1966-1969), Nicu Chircă (1970), Mihai Spînu (1970), Rodica Dominte (1985-2000), Alexandru Amăriucăi (1989-1991), Dorin Curechian (1989), Mihai Căruntu (1990), Ileana Șutac (1991-2008), Pavel Blaj (2001-2010), Doina Lavric (2001-2003), coregrafii Corneliu Dumitrescu (1957-1960), Adriana Ioachimciuc (1959-1962), Aurelian Ciornei (1962-2006), oamenii de teatru Ilarie Curcchianu (1970-1980), Adrian Badiu (1972-1982), Rozalia Humescu (1956-1959), Gheorghe Atanasiu (1957), Aurora Foit (1957), Domnica Ilinca (1959), Adriana Panaitescu (1959), Eleonora Ilică (1960), Roza Covalschi (1960-1964), Ioana Posteuca (1961), Ilarie Ionesei (1962), Viorica Faur (1963-1965), Maria Sava (1963), Vasile Istrate (1963), Vasile Beraru (1964-), Mihai Păduraru (1964), Maria Manole (1964-1965), Maria Serediuc (1964), Viorica Robu (1965-1970), Viorica Horvat (1966), Vasile Iancu (1967-1969), Argeș Epure (1967-1969), Viorica Horga (1967), Ioana Leuștean (1970), Alexandra Albici (1970-1982), Elena Smuc (1970), Mihai Guzu (1970), Constantin Spac (1970), Neculae Maga (1970), Constantin Sofian (1970), Aurel Ițco (1970), Liviu Mureșeanu (1970), Ioan Clim (1970), Alexandru Banciu (1970), Aurelia Șerbiuc (1973-1978), Aurica Toma (1975-1980), Vasile Maximesi (1976-1978), Mihai Filote (1978-1990), Vladimir Tudose (1981), Nicoleta Vlad (1981-1985), Cecilia Caziuc (1982-1990), Radu Ștefănescu (1983-1992), Gheorghe Senciuc (1983 și până astăzi), Elena Fărtăiș (1984), Doina Covalschi (1985-1988), Ila-

rion Palade (1987-1988), Corina Scripcaru (1987-1990), Silvia Haidău (1987-1998), Cornelia Savu Țipuleac (1987-1988), Angela Sulugiuc (1991-2012), Nicușor Gabor (1991), Ecaterina Vasincu (1991-2004), Gheorghe Mihalciuc (1991-1992), Dănuț Lungu (1991, 2003 și până astăzi), Dan Croitoru(1991), Constantin Brezu (1992), Grigore Marcel Horodincă (1995-2014), Aurel Alexa (1995-2015), Anca Rebenciuc (1994-1995), Viorel Varvaroi (2000-2017), Lili Curie (2002-2004), Corina Scînteii (2002-2023), Ion Băițan (2003-2025, dar ca director al Școlii de Arte „Ion Irimescu”).

Conform tradiției elitismului românesc, vom reproduce, în ordine cronologică, și pomelnicul directorilor, cu atât mai mult cu cât fiecare dintre ei a fost, în adevăratul sens al cuvântului, o personalitate: Ilie Grămadă (1948-1956), Ioan Iacob (1956-1960), Platon Pardău (1961-1965, când trece la conducerea redacției „Zori noi”), Ioan Cuciurcanu (1966-1969), Ilarie Curechianu (1970-1982), Rodica Dominte (1985-1989 și 1991-2000), Alexandru Amăriucăi (1989-1991) și Pavel Blaj (2001-2009).

O păguboasă tradiție românească anonimizează, odată cu trecerea timpului, personajele aparent nesemnificative ale epocii anterioare, mutând sudoarea și implicarea în zestrea ideologică a liderului, care, astfel, capătă valoare de simbol. Pe asta se și bazează, în fond, istoricismul elitist al neamului nostru, un istoricism care ignoră programatic toate investițiile de suflet, în favoarea fanțoșelor ideologice. Și pentru că nouă ne repugnă atitudinile acestea selective, vom abandona tradiția, încercând (după puțeri, după „fântâni” – cum ar zice Hasdeu) să recuperăm

contribuțiile fiecăruia la consolidarea unui fenomen cultural în Bucovina de după cel de-al doilea război mondial. Cu bună știință nu folosim majusculele atunci când e vorba de cel de-al doilea măcel planetar. În fond, suferința risipită peste omenire nici nu merită să devină reper, orele astrale ale omenirii fiind, în opinia noastră, doar cele menite să mângâie și să vindece.

După confiscarea Casei Naționale din Suceava, care cică ar fi fost, până în 1948, cuibul unei „clici de acționari și reacționari”, după tragerea cuvântului pe roată prin închisorile politice ale României, urmează haosul cultural care, încet-încet, începe să se așeze (asemeni pâclelor din zori) pentru a face loc primelor străluminări. Din trecutul Bucovinei, la Suceava mai pâlpâia (asemeni unei lămpi cu gaz, rămasă printre ruinele unui oraș bombardat) doar „poetul-zugrav” Teofil Lianu, cel preschimbând „când și când, / în Crai-Noul fulgerând”. Numai că Teofil Lianu, prins în chingile unei epoci excesiv ideologizată, nu acceptă cadența, se rupe din încolonare și are de suferit prin închisorile comuniste umilințe inimaginabile, murind „față de lume împreună cu camarazii mei de război și de gratii”. Odată cu el, se preling de pe cer în cenușa clipei toate cărțile lui („Rod”, „Stampe în lumină”, „Cer valah”, „Curcubeu peste țară”, „Cartea stihurilor”), celelalte rămânând de-a pururi nescrise. Pentru că, atunci când se reîntoarce în lumea morților vii, Teofil Lianu nu mai este poetul de odinioară, ci un filosof care acceptă să devină Teofil Dumbrăveanu și, sub noua identitate artistică, să mai scrie doar poeme dedicate copiilor. Poate fi zărit și printre invitații concursului care poartă numele lui Nicolae Labiș, dar aparenta recuperare culturală înseamnă, de fapt,

o continuă supraveghere securistă, anii de recuperare civică alternând, la nesfârșit, cu cei de reîncarcerare.

Teofil Lianu, stând „cu luna în exil / Printre ulmi, printre mesteceni”, a trăit într-o epocă în care „pe la noi tăcerea-i rugăciune”, influențând discret, dar durabil starea poetică, în vreme ce doar prietena lui pentru totdeauna, luna, îi scria chipul pe nisipul rece. Exilul de atunci poate fi iertat, dar exilul de după, adică uitarea de care au parte poetul și opera sa și după moartea omului, reprezintă o culpă colectivă a societății bucovinene contemporane.

Contemporan cu suferințele lui Lianu, Dragoș Vicol rămâne un personaj cultural controversat, dar cu certitudine un personaj cultural. Lui i-a revenit rolul de a pune temelii unei noi culturi, dar nu înainte de a le dărâma și risipi în pustie pe cele vechi. Peste entuziasmele lui risipitoare trebuie să trecem, totuși, cu îngăduință, reamintindu-ne zisa cronicarului referitoare la omul aflat sub vremi. Ceea ce trebuie să reținem, dacă vrem să adunăm, fir cu fir, zestrea spiritualității bucovinene, este contribuția lui la afirmarea generației lui Labiș și a celor de după Labiș.

Dragoș Vicol s-a străduit să încropească o generație de scriitori "de tip nou", capabilă să slujească ideologia comunistă. A afișat deasupra lumii un orizont fals, apoi a prins să rătăcească prin mulțime în căutarea unui eroism nespectaculos, eroismul cotidianului, eroismul celor țară viitor și țară trecut. A scris mult prea mult față de disponibilitățile sale literare, din dorința de a aduna lumina și a o scutura în poeme („Muguri”, „Poemele de-acasă”, „Arboroasa” etc.), căutând „într-un adânc de ceas” argumentele

care să dea rotunjime drumului „dintr-un timp în altul”. Generațiile de scriitori de după el îi datorează o solidaritate dusă până în pragul prieteniei, iar Nicolac Labiș îi datorează prima confirmare poetică, cea din 2 decembrie 1951.

Viața culturală a Sucevei începe să însemne ceva odată cu Platon Pardău, scriitorul dornean care, odată sosit la Suceava, în 1961, indiferent de instituția de cultură pe care o conducea, nu ostenea să adune în preajmă-i condeie viguroase, care să contureze un spațiu literar distinct. Abia după aceea avea să afle și răgazul pentru o operă proprie, suficient de cunoscută și de recunoscută în întreg spațiul românesc. La Suceava, Platon Pardău, care-și dorea cu patimă o revistă literară, în care să valorifice o producție scriitoricească din ce în ce mai valoroasă, izbuteste să scoată revista „Suceava”, din 1964, și tot de atunci „Coordonatele literare” ale ziarului „Zori noi”, pagini de literatură păstrate cu sfințenie și, uneori, cu uriașe eforturi și sacrificii, și de Ion Paranici, conducătorul de mai târziu al ziarului și un poet înnăscut, iar nu făcut.

Odată cu Platon Pardău începe o epocă, iar afirmația nu este cu nimic gratuită. În jurul lui gravitează nume mari și nume obișnuite, dar toate contribuind la închegarea unei stări de spirit distincte, care individualizează Suceava ca ținut românesc într-un spațiu cultural deja în refacere, în regăsire de sine.

Până la sosirea lui Pardău în Suceava, Casa regională a creației populare, cum s-a numit din 1953 fosta Conducere județeană a căminelor culturale, înființată în 15

noiembrie 1948, a grupat primele energii culturale ale regiunii. Instituția, condusă de Ioan Iacob, un scenarist cu reușite notabile, un om sensibil și cu disponibilități culturale de necontestat, a fost, câtăva vreme, un excelent areal al diletantismului, exemplul tipologic constituindu-l activistul bucureștean Corneliu Dumitrescu, trimis la Suceava să revigoreze mișcarea artistică de masă, din postura de coregraf ad-hoc. Dumitrescu, dansator de ocazie într-un ansamblu muncitoresc din Capitală, încearcă să impună în folclorul local câteva dansuri cu tradiție incertă și, în mod categoric, străină de Bucovina. Omul scapă curând de povară, spre binele lui și al folclorului bucovinean.

Din aceeași generație a diletantismului face parte și Ștefan Pintilie, un muzician rafinat, un om delicat ca o trestie, care izbutește să lase după sine și o operă muzicală interesantă, tot așa cum izbutește să reactiveze vechile coruri bucovinene, cărora le stabilește repertorii interesante, cel mai adesea apropiate de tradiția muzicală a Bucovinei. Lui i se alătură, cu contribuții impresionante în domeniul folclorului muzical, Dragoș Lucan, ambii descinzând, prin ucenicie, din Grigore Macovei, marele muzician cernăuțean, care va pune bazele Ansamblului artistic „Ciprian Porumbescu” orchestră și cor, ansamblu care, în 1953, va participa la Festivalul mondial al tineretului, la București. Prozatorii Traian Filip (autorul unui superb roman cu tematică suceveană, intitulat „Calipso”) și Pantelimon Solcan întregesc echipa de „creație” într-o epocă a colectivismului diletant în domeniul cultural.

De-a lungul anilor, granița șubredă dintre diletantism și creație se păstrează, granița aceasta fiind nu atât un

atribut al comunismului, cât unul al oportunismului românesc tradițional, care face loc în sistem nechematișilor, atrași de lumea culturii, de statutul social onorabil și de salarii sigure. Unii dintre aceștia aveau să se remarce, ulterior, în domenii meșteșugărești, cum este cazul inginerului economist Corneliu Pașcan, metodist cu probleme de artă plastică, viitor profesor de liceu și universitar, care a scris lucrări „despre istoria și industria lânii, despre tehnologii moderne în industria textilă” etc.

Accesul creatorilor în instituția parcă merită pentru a le pune în valoare vocația se face începând cu anul 1961, sub directoratul lui Platon Pardău. Scriitorul îi angajează la Casa creației populare pe Vigh Istvan, graficianul de mare forță, care se va stabili, mai târziu, în Canada, pe Elena Bardă, pictorița renumită de mai târziu, pe Aurelian Ciornei, un adevărat străjer al tradiției, cu eforturile răsplătite printr-un titlu de „Academician al satului românesc”, pe Andrei Lipovan, pianist și compozitor, pe poezii George Damian și Marcel Mureșeanu, pe prozatorul Radu Mareș. Datorită lui Platon Pardău, Suceava își pune bazele unei elite culturale autentice și durabile, pe care nici măcar nepăsarea obștească de după 1989 nu avea să o mai spulbere.

Datorită „echipei Pardău”, Casa creației populare, indiferent de (titlaturile sub care a funcționat), avea să reprezinte, de-a lungul anilor, o instituție culturală în adevăratul sens al cuvântului.

Primul eveniment cultural autentic îl reprezintă organizarea, în 1965, a expoziției Țuculescu, în care au fost

expuse 60 de lucrări ale marelui artist român, aduse de la Paris de pictorul Constantin Dipșe și de Baruțiu Arghezi. Inițiatorul evenimentului a fost poetul Marcel Mureșeanu, adus de la liceul din Prundu Bârgăului de către același Platon Pardău, și care, și din dorința de a însemna ceva, încerca un demers cultural strălucitor. Expoziția, găzduită de Muzeul regional, care funcționa într-o clădire aflată în centrul orașului, acolo unde avea să se construiască noua Casă de Cultură din Suceava, a fost deschisă cu întârziere de trei zile, în ciuda eforturilor depuse de poet și de directorul muzeului, Octav Monoranu. Abia atunci când Baruțiu Arghezi, cu autoritatea numelui pe care îl purta, a apelat la sprijinul autorităților comuniste județene, expoziția cu cele 60 de lucrări semnate de Țuculescu a fost deschisă.

A urmat Festivalul național de poezie „Nicolae Labiș”, precedat, în decembrie 1968, de Festivalul județean de datini și obiceiuri de iarnă „Porniți plugul, feți frumoși!”, festival inițiat de Aurelian Ciornei, neobositul veșnic tânăr învățăcel și, în același timp, dascăl al satului bucovinean.

În vreme, Casa (Centrul) creației populare a împă-mântenit un adevărat calendar cultural pe teritoriul județului, reprezentat de Festivalul interjudețean de folclor „Hora la Prislop” (la Pasul Prislop, din 1970), de Saloanele anuale ale artiștilor plastici amatori (sculptură, pictură și grafică, la Suceava, din 1976), de Festivalul național de film de scurt metraj și diaporamă „Toamnă la Voroneț” (la Gura Humorului, din 1980), de Festivalul „Umor la... Gura Humorului” (din 1990), de Festivalul de muzică religioasă corală ortodoxă „Buna Vestire” (la Fundu Mol-

dovei, din 1990), de târgurile meșterilor populari de la Gura Humorului și Suceava (din 1990), de festivalurile de folclor „Arcanul” (la Rădăuți, din 1991), „Comori de suflet românesc” (pe teritoriul întregului județ, din 1992) și de „Șezătoarea” (la Fălticeni, din 1992), precum și de cel internațional, „Întâlniri bucovinene” (la Câmpulung Moldovenesc, din 1999), de Festivalul de poezie și proză scurtă „Magda Isanos – Eusebiu Camilar”, cu un premiu special „Constantin Ștefuriuc” (la Udești, din 1995, festival debutat ca inițiativă privată, confiscat de Societatea Scriitorilor Bucovineni și „pasat” ca responsabilitate financiară Centrului), de Festivalul teatrelor populare „Ion Luca” (la Vatra Domei, din 1997) și de Festivalul de creație plastică „Ion Irimescu” (la Fălticeni, din 2003).

Activitatea editorială a Casei (Centrului) creației populare Suceava cuprinde reviste anuale de plugușoare, colinde, uraturi, antologia de poezie și proză bucovineană „Rezonanțe” (îngrijită de Marcel Mureșeanu și publicată în 1965), „Caietele Labiș”, volumele de debut ale câștigătorilor Festivalului „Labiș”, culegeri de muzică, îngrijite de Ștefan Pintilie, revistele „Etnos”, „Comori de suflet românesc” și, inițiată de istoricul-director Pavel Blaj, „Lumea Carpatică” (cu numere bilingve), o antologie a folclorului obștesc de iama, „Veniți de vă veseliți!”, de Aurelian Ciornei și Ion Drăgușanul, un „Dicționar de termeni păstorești”, de Alma Blanaru, câteva monografii și lucrări monografice, antologii ale epigramei „Umor la... Gura Humorului” și „Gura humorului bucovinean”, precum și două restituiri de excepție, „Cartea sângelui”, de Ion Grămadă, și „Puneți un pahar cu vin și pentru mine”, de Ciprian Porumbescu.

Un loc aparte în spațiul cultural sucevean, un loc, din păcate, pierdut pe cer, îl ocupă Teatrul Popular „Matei Millo”, înființat în 31 ianuarie 1975 de soții Rodica și Nistor Dominte. Pe scena pasiunii și a dăruirii de sine, s-au jucat, printre altele, piesele „Un fluture pe lampă”, de Paul Everac, „Viața unei femei”, de Aurel Baranga, „Gaițele”, de Al. Chirițescu, „Drumul spre Everest”, de G. Genoiu, „Cum s-a făcut de-a rămas Catinca fată bătrână”, de N. Ionescu, și „Chirița în provincie”, de Vasile Alecsandri.

*

Această broșură înseamnă doar o broșură, deci niște pagini cu fărâme de memorie, și atât.

Traian Straton, Sofia Vicoveanca și Alexandru Dumbravă.

Cuprins

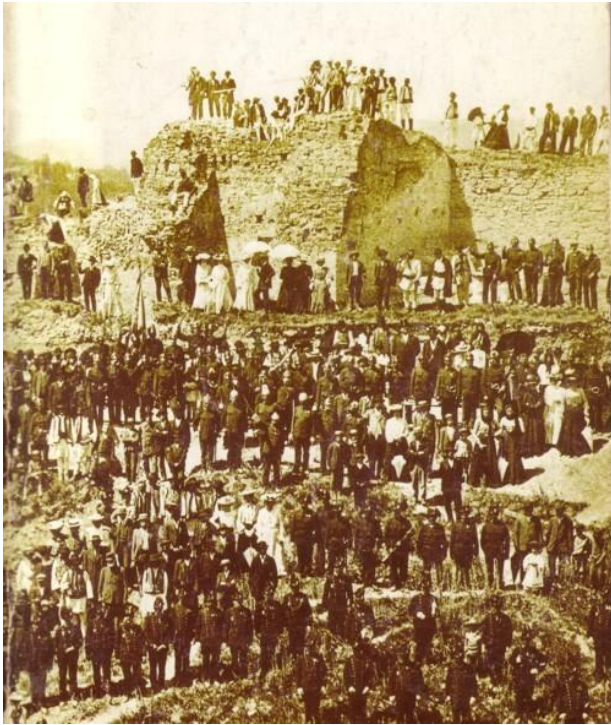
Cu grumazul întins pe butucul călăului, p. 3

Consilieratul județean Suceava
al Ministerului Artelor și Informației, p. 12

Conducerea județeană Suceava
a Căminelor Culturale, p. 22

Această broșură înseamnă doar o broșură,

deci niște pagini cu fărâme de memorie, și atât.